

Ringmajanduse tegevuskava välismõõtmelise töörühma tutvumiskohtumine 31.03.2021

- Välisministeeriumi kliima ja energeetika erisaadik Kaja Tael andis ülevaate **ringmajanduse temaatilistest arengutest maailmas ja Euroopa Liidus (EL)**. Roheline mõtteviis on aina rohkem diskussiooni keskmes, EL on juhtrollis ja pioneer. See aasta toimub COP 26 Ühendkuningriikides ning sügiseks peaksid osalejad oma ambitsiooni tõstma. EL soovib olla kliimaneutraalne 2050 aastaks, ambitsioonidega on liitunud ka Jaapan, Korea, Kanda ja liitub ka USA. Ka arenguriikides on narratiiv positiivne. Eesti narratiiv COP 26 on lootustandev ja konstruktiivne. Lähtepeitsioon on keeruline põlevkivi kasutamise tõttu, teisalt oleme reformialdid ja võimekad arenema eriti oma digitaliserimise ja nutimajanduse abiga.
- Ringmajanduse ideoloogia põhineb kahel sambal – 1) parandame tootepoliitikat ja tekitame vähem jäätmeid; 2) suurendame tarbija võime, et suunata majandust. EL fookuses on elektroonika ja tekstiil, aga ka tsement, teras, kemikaalid. Koju teemat raamistab majandus, töökohtade loomine, majanduskasv.
- EL Strateegia välismõõde ei ole kuigi lai, piirdub õiguslikku keskkonna rahvusvaheliselt. Selle edendamiseks on vajalik rahvusvaheline kokkulepe. Euroopa Komisjoni ülesanne on uurida, kuidas on võimalik sinnapoole liikuda. **Rahvusvahelist plastikokkulepet** hetkel ei ole, kuigi olukord maailmameredel on halb. Ühe algatusena on **ülemaailmne ringmajanduse liit**, et partnerlusi luua. **Prioriteetsed piirkonnad EL jaoks on** Aafrika, Lääne-Balkan, aga ka idapartnerluse riigid.
- Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna peaspetsialist Krista Kupits tutvustas ringmajanduse töörühmade põhimõtet, keskenduda saab nii rahvusvahelistele kokkulepetele, teadlikkuse tõstmisele, kogemuste vahetamisele, jne. Süsteemi ja visiooni toetamiseks on vajalik **teekaardi** loomine.
  - **Juhtrühm** – koosneb poliitikakujundajatest, kes annavad nõu Eesti ringmajandusele üleminekul.
  - **Ekspertkogu** – koosneb valdkonna ekspertidest.
  - **Töörühmad** – huvigrupid ja kaasamõtledajad. Töörühmade info on üleval ringmajanduse kodulehel, igal rühmal oma alaleht, kus leiab ka kokkuvõtted. Töörühmad: 1) ministeeriumite poolt kokku kutsutud; 2) isetekkelised – teabevahetuse platvormid.
- **Ajajoon** – mais 2021 algab põhiprintsiipide kokkuleppimine ja suvel toimub sisulooime. 17.-18. november on plaanis Ringmajanduse III konverents.
- Paralleelselt on käimas **ringmajanduse uuring**, mis selgitab välja kõige potentsiaaliamad valdkondade tegevused, probleemid ja võimalused. Eesmärgid: 2021 aasta lõpuks luuaks Eestile süsteemne lähenemine; 2035 ringmajanduse mudelil baseeruv mõttelaad ja ettevõtlus. Vajalik läbi töörühma ettevõtted ja oskusteave liiguks maailmas laiemalt – roll mõtestada, kuidas seda veel paremini teha.
- Välisministeeriumi arengukoostöö ja humanitaarabi büroo direktor **Kadi Metsandi** andis ülevaate Eesti Aafrika regioonistrateegiast, mis lansseeriti veebruaris. Eesmärk on prioriteetsed valdkonnad ja riigid paika panna. Üks horisontaalne prioriteet on **digipöörde** ja **rohepöörde** edendamine Aafrikas, toetamaks ka EL lähenemist. Esimene prioriteet regioon on **Ida-Aafrika**, keskusega Keenias. Lisaks vaatame Ugandale, Ruandale, vähemal määral Etioopiale. Teine prioriteet piirkond on **Lõuna-Aafrika**, eelkõige Namiibia. Kolmas prioriteetriik on Mali – julgeolekuaspektidest ja multilateraalse koostöö vaatest.
- Rohepöördel on suur prioriteet ja erinevatel tegijatel on võimalus kaasuda neil teemadel. Eesti otsib koostöökohti teiste doonorite või rahvusvaheliste organisatsioonidega, loob suurema mõju asukohariigis. EL-il hetkel käimas ka järgmise eelarve perioodi (2021-2027) programmitöö, kus rohepööre on suur prioriteet.

- Aprillis arengukoostöö projektidele suunatud piiratud voor, kus rohepöörde on oma fookus. Lähetumine on keeruline pandeemia tõttu, eelistame projekte, kus on kohalik partner. Idapartnerluse (IP) riikides hetkel avatud voor, rohepööret hetkel ei ole nii palju käsitletud.

Arutelu

- **Arengukoostöö Ümarlaud:** AKÜ liikmetel on suur huvi rohepöörde vastu, eriti IP-riikides. Täpsustuseks, protsess algab kevadel, kas selle aasta jooksul võimalus AKÜ liikmetel kirjutada projekte keskkonna ja rohemajanduse teemadel? Teine küsimus COP26 kliimatippkohtumise osas, kas on plaan osaleda ja kelle näol ning mis on fookus?
- **Välisministeerium (VM):** 1) Avatud vooru ainult rohepöörde teemadel IP-riikide suunas ei tule, hetkel avatud voor juba käimas. EL osas alles arutelud algamas. 2) COP26 osalust kureerib KeM, formaati ei tea veel, võib-olla hübriid või virtuaalne. Osaleb riik, paneme kokku kontseptsiooni, millega minna – lähme pakkuma lahendusi, kuidas rasketes tingimustes on võimalik luua muutust. Erinevad lahendused – nutienergeetika, ka ehitussektor. Mõte on kaasuda koost Põhjala riikidega, neil on oma paviljon, võimalik ka EL paviljon. Virtuaalselt saab teha esitlusklipid, võiks olla seksioon ka ettevõtetele.
- **Tehnopol:** Ringmajanduse lehele võib GreenEstSummit üles panna, KEM on korraldusmeeskonnas, neli aastat toimunud rohetehnoloogia konverents, piirkonna suurim. TalTech juhhib. Küsimus VMile, kas Aafrikas on LAV ka plaanis?
- **VM:** Aafrika strateegia analüüsis oli 20 riiki, LAV kerkis esile, kuigi tegu on riigiga, mis on väljumis arengukoostööst. Ei ole otsene prioriteet. Kui on vahendeid, siis on võimalik sinna poole vaadata. LAV suunas on poliitilisel tasandil keeruline saada jalga uksevahele, juba toimiva praktilise koostöö osas saab koostööd teha.
- **Tehnopol:** Sõlmitud ühtsemõistmise memorandum (MoU) 2019. aastal ühe suure LAV ettevõttega, on see läbi tutvustanud ka EE rohelahendusi. Probleemkohad on energiatootmine kivisõega ja ülepinge - pakutakse hoone energialahendusi. EE näidata testriigina on ka GreenEstSummiti üks eesmärke, väikene riik, kus innovatsiooni vastuvõtlikkus on kõrge, saab eskaleerida maailmas neid kogemusi.
- **Reet Aus:** Disainiharidus, koostöö tootja riikidega. EKA integreerib kestlikkuse printsiipi igas aspektis, pikk protsess, loodetavasti tekivad praktilised väljundid ka. Londoni, Milano ja Colding (Taani) ülikoolidega koostöös on leitud, et üliõpilased ei puutu kokku tootmisega. Võimekus disainida ringmajanduse tooteid on madal. On tudengitega käinud Bangladeshis, kas sellised programme on või on plaanis VM-il luua? Euroopas üldiselt on probleem. See on keeruline, sest suhe tootmispoolega on vilets.
- **VM:** Mõtteid on olnud, kuidas seda teha, hoiak on positiivne, eriti ülikoolide vaheline koostöö. See puudujääk on universaalne, ei pea lahendama EE või VM tasemel, vaid peaks viima Euroopa Komisjoni. Avalikkuse teavitamisest ja haridusest mööda ei pääse. Tekstiilitööstuse osas oleks hea minna koos teiste LR-ga koostöös edasi. Põhjala riikidest näiteks Soome on ka riiklikul tasemel otsimas koostööd EE-ga.
- **Reet Aus:** Soome teadusarenduse suund on ringlusse võtu ja viskoosi teemadel. Aalto ülikool oleks hea partner – temaatiliselt *industrial upcycling*.
- **VM:** Soovitab kirjutada üles EE tugevused ja sellega partnereid otsida. EL jaoks ringmajandus ei ole prioteet, vaid pigem energia üleminek, aga see ei tähenda, et EE nišiidee ei võiks sobida – oluline tuvastada EE tugevus. Soomega teeme koostööd hariduse valdkonnas, pagulaste teemal, organisatsioonidest Mondo ja FinnChurchAid. Aalto ülikooliga tasub ühendust võtta ja oma nišš sinna juurde lisada, eriti Aafrika suunal, kus EE on algaja.

- **Tehnopol:** Rohepööret raamistab majandus, haridus ja uued ärimudelid. VM-ga koostöös tehti Saksamaa ekspordi teemaline virtuaalne üritus. DE roheliste erakonnal on kõige tugevam majanduskava. Majanduse kaudu lähenemine on väga hea. Innovatsioon ei ole alati tehnoloogia, vaid ka teistmoodi lähenemises – uued ärimudelid. Head näited laias maailmast – otsivad võtmekõnelejaid uut tüüpi ärimudelite teemal ka oma konverentsile.
- **KEM:** KeM kantsler kohtus FI KeM kantsleriga. Järgmise sammuna märgiti ära ringmajanduse esiletoomine, eksperditasemel. FI ressursid näiteks Keenias on suured, tasub kogemusi jagada. Otsida prioriteetne tegevusvaldkond. Marleena Ahonen – hea kõneleja Tehnopoly konverentsile.

Järgmised sammud – järgmine töögrupi kohtumine võimalusel juunis.